

ДОСВІД СТВОРЕННЯ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР В ДП «ОЛЕВСЬКИЙ ЛІСГОСП АПК»

В Україні лісові насадження за участю сосни звичайної – однієї з найпоширеніших лісоутворювальних порід, відновлюються переважно створенням лісових культур. Багаторічний досвід штучного лісовідновлення соснових лісів показав, що рукотворні ліси найчастіше перевершують природні насадження за продуктивністю, що зумовило розробку технологій створення лісових культур в різних регіонах країни, з врахуванням регіональних природних умов. Однак розвиток лісокультурної техніки і зміна клімату викликає необхідність аналізу створюваних лісових культур сосни звичайної.

Ми детально проаналізували лісові культури, що створені у 2017 – 2018 роках в ДП «Олевський лісгосп АПК». Встановили, що лісокультурний фонд у лісгоспі найчастіше являє собою свіжі зруби, які утворилися в результаті рубок головного користування та рубок формування та оздоровлення лісів. Культури створюються посадкою однорічного селекційного матеріалу. Основним способом підготовки ґрунту під лісові культури є механічний частковий – нарізання борозен, найчастіше всього – трактором МТЗ-80 в агрегаті з плугом ПКЛ-70. Посадка культур проводиться вручну під меч Колесова. Впродовж перших 4-х років за лісовими культурами проектується 10-ти кратний догляд за схемою: 4-3-2-1.

Початкова щільність лісових культур залежить від біологічних особливостей породи, типу лісорослинних умов, способу обробітку культур, виду садивного матеріалу, наявності природного поновлення головних та супутніх порід, особливостей здійснення ефективних доглядів за лісовими культурами. Найпоширенішими схемами розміщення садивних місць є 2,5×0,6 (58,8 % площ створених культур) та 2,5×0,5 (20,9 % площ створених культур). Такі схеми розміщення садивних місць найчастіше застосовуються при створенні лісових культур на площах без природного поновлення і дозволяє культурам швидко зімкнутися в ряду і в міжряддях чим сприяє створенню високопродуктивних насаджень, з добре очищеними від сучків стовбурами.

Лісові культури створювалися у всіх типах лісорослинних умов, що присутні у лісгоспі, на площах пропорційних їх відсотковому співвідношенню на території підприємства. Площа культур створених у типах лісорослинних умов свіжий субір (В₂) та вологий субір (В₃) майже однакова (4,2 та 4,1 % відповідно), значно менша площа культур, створених у свіжому борі (А₂) (1,7%).

Основна лісоутворювальна порода у ДП «Олевський лісгосп АПК» – сосна, тому її частка у запроєктованих насадженнях – 70,5%. Так, у 2018 році переведено у вкриту лісом площу та передано в експлуатацію 136,3 га лісових культур, з цієї площі сосна зростала на 95,9 га (табл. 1). Береза у складі проінвентаризованих у 2018 році насадженнях має частку 23,4%, а дуб – 5,4%. Більшість створених насаджень сосни відповідають другому класу якості.

Таблиця 1.

Розподіл переведених у експлуатацію і списаних у звітному році лісопосадок по головних породах у 2018 році

Порода	Переведено та передано в експлуатацію у звітному році				
	Всього		В т. ч. за класом якості		
	га	%	1-й	2-й	3-й
Сосна звичайна	95,9	70,5	22,9	46,3	26,7
Інші хвойні	1,0	0,7		1,0	
Дуб звичайний	7,4	5,4		1,8	5,6
Береза	31,9	23,4	6,7	9,6	15,6
Всього	136,2	100	29,6	58,7	47,9

Найпоширенішими схемами змішування порід, які використовуються в останні роки є 4рС31рДз та 10рСз. Аналіз переведених у вкриту лісовою рослинністю землі штучних соснових насаджень, створених у 2012 -2014 роках показав, що більшість із них до моменту переведення зберегли запланований склад. Варто відмітити, що при створенні культур сосни чистими рядами в лісорослинних умовах В₂ та В₃ формуються або чисті за складом насадження або насадження з домішкою берези природного походження до 10%. У змішаних культурах дуба і сосни частка берези природного походження більша – 20 – 30%.

Також, доведено, що дубово-соснові насадження є більш продуктивними, ніж монокультурні насадження сосни, що очевидно пов'язано з позитивним впливом дуба на ґрунтові умови та кругообіг поживних речовин.